

Вступне анкетування «Булінг та його прояви в підлітковому віці» у 3-х класах

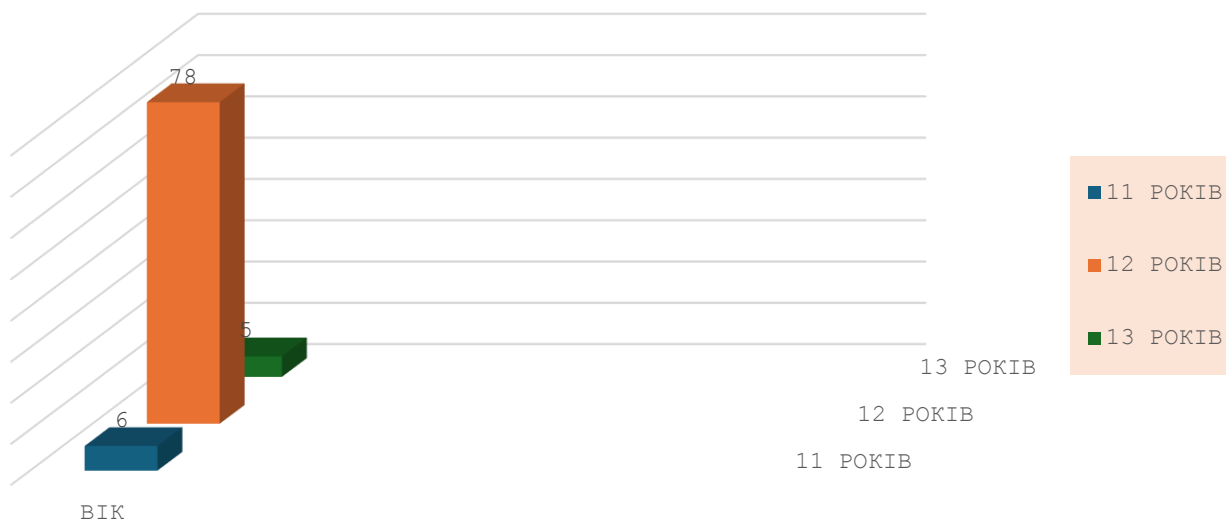
Мета: головна мета вступного анкетування для учнів 3 гімназійних класів Нової української школи (НУШ) — це первинний моніторинг обізнаності підлітків про явище цькування, виявлення прихованих фактів насильства в учнівському середовищі та оцінка загального психологічного клімату в колективі.

Оскільки учні класів перебувають на етапі адаптації до базової середньої школи (НУШ) та входять у кризовий підлітковий період, це анкетування виконує кілька важливих завдань:

- **Діагностична мета:** Виявлення реального рівня поширеності насильства в закладі, визначення «зон ризику» (де найчастіше відбуваються конфлікти), а також розпізнавання потенційних жертв, булерів або пасивних свідків.
- **Інформаційна мета (оцінка обізнаності):** Визначення того, чи розуміють діти різницю між звичайним конфліктом і систематичним булінгом, чи знають вони про різні форми цькування (кібербулінг, психологічний тиск, фізичні образи).
- **Прогностична та превентивна мета:** Отримані результати є базою (відправною точкою) для шкільного психолога, соціального педагога та класних керівників для розробки плану профілактичних заходів, виховних годин, тренінгів та формування культури взаємоповаги в класі.

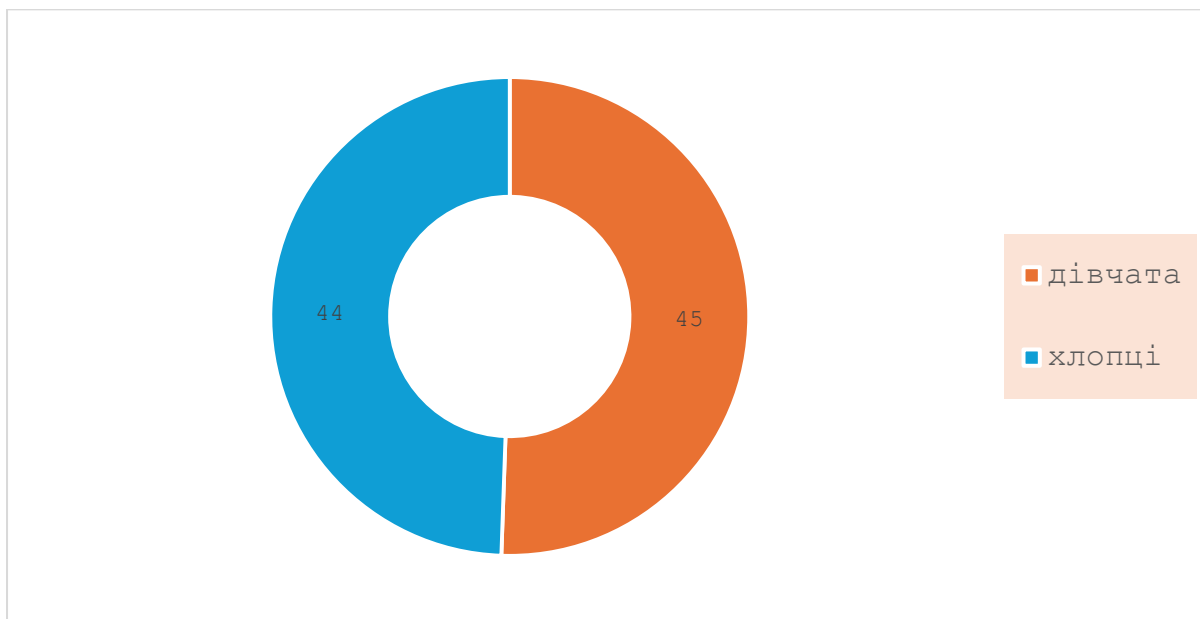
РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ

1. Твій вік?

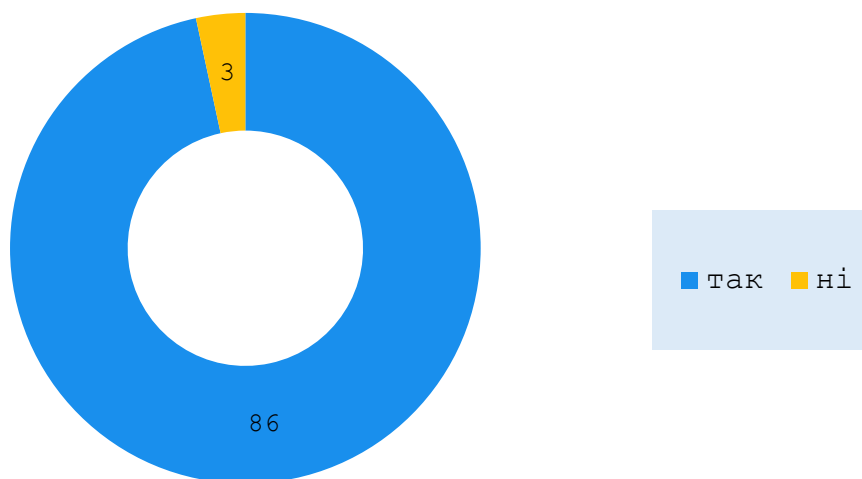
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	11 років	6	6,74%
2	12 років	78	87,64%
3	13 років	5	5,62%

2.Твоя стать ?

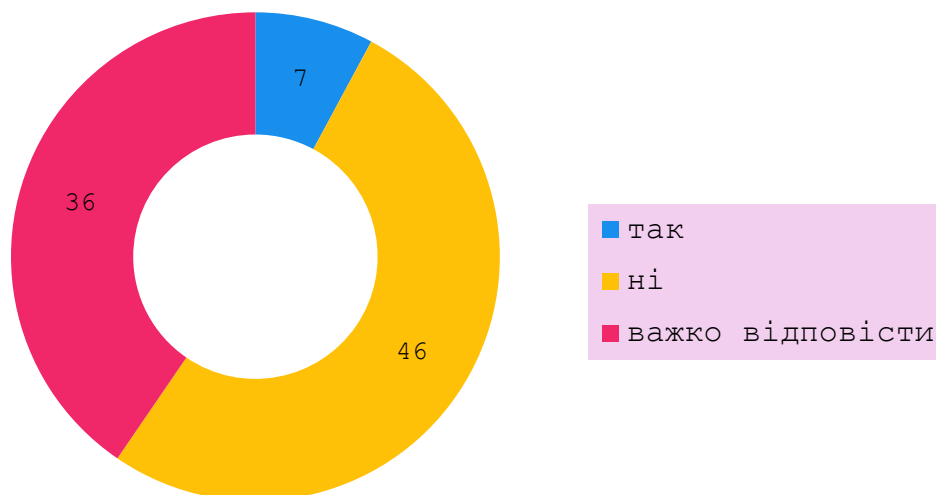
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	хлопці	44	49,44%
2	дівчата	45	50,56%

3. Чи знаєш ти, що таке насильство?

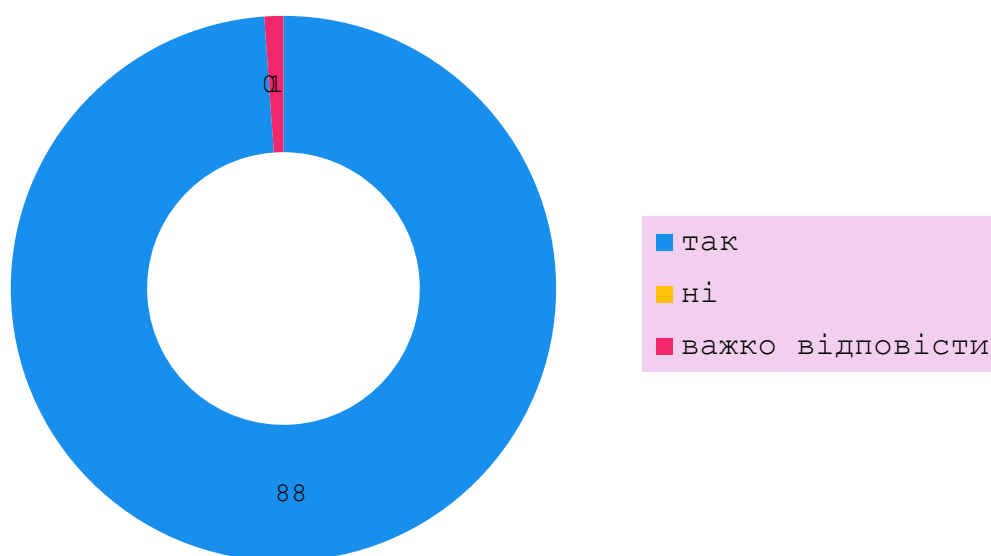
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	86	96.6%
2	ні	3	3.4%

4. Чи можливе, на твою думку, насильство в школі?

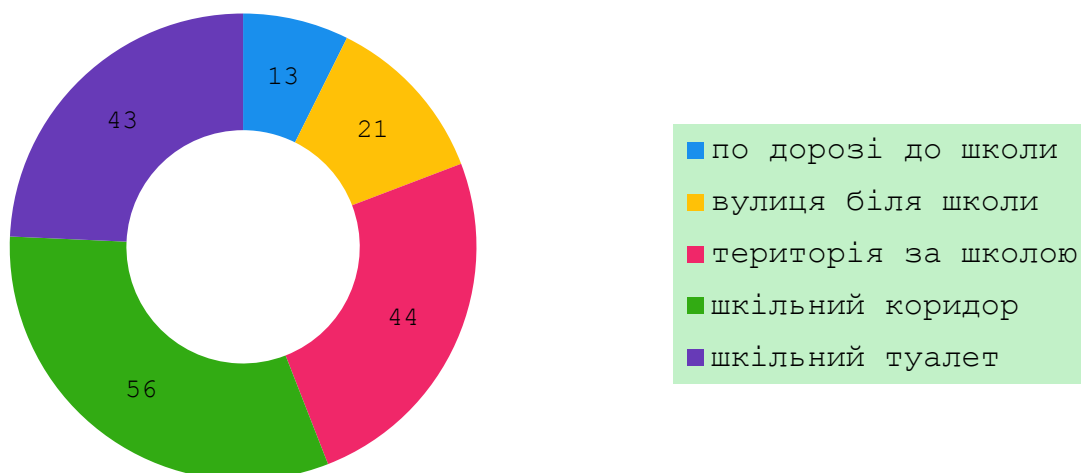
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	7	7.9%
2	ні	46	51.7%
3	важко відповісти	36	40.4%

5. Чи знаєш, що таке булінг?

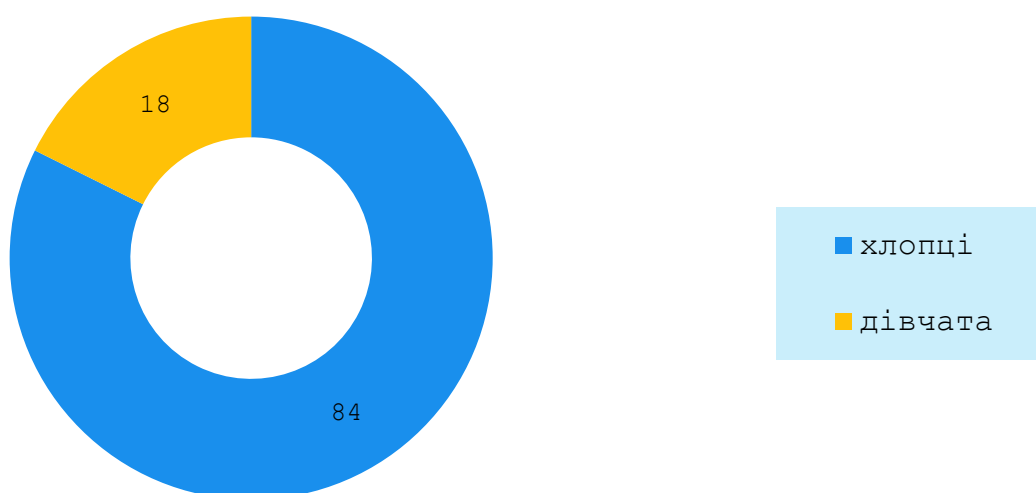
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	88	98.9%
2	ні	0	0%
3	важко відповісти	1	1.1%

6. Де на твій погляд, підлітки найчастіше стикаються з проявами булінгу? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

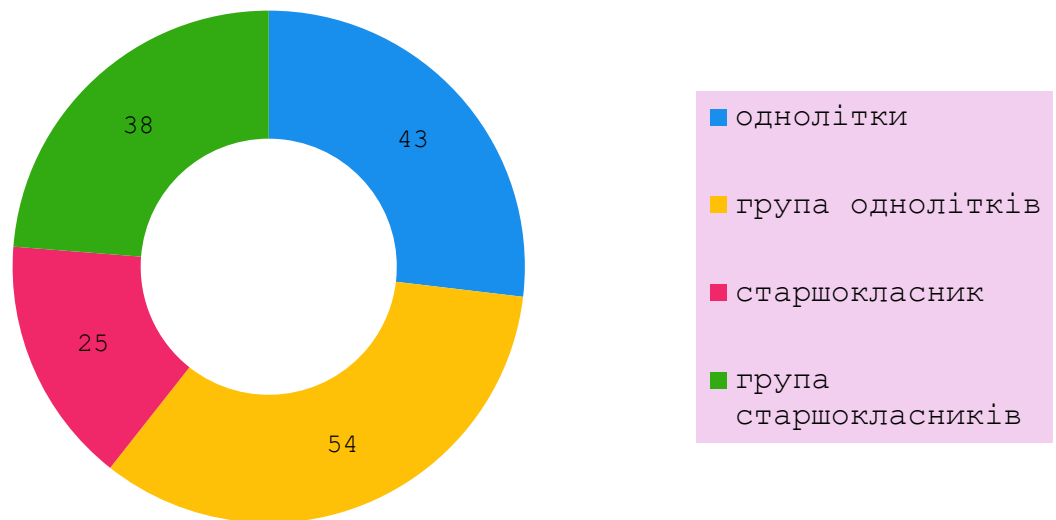
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	по дорозі до школи	13	7.3%
2	вулиця біля школи	21	11.9%
3	територія за школою	44	24.9%
4	шкільний коридор	56	31.6%
5	шкільний туалет	43	24.3%

7. Хто , на твою думку, переважно, буває агресором? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

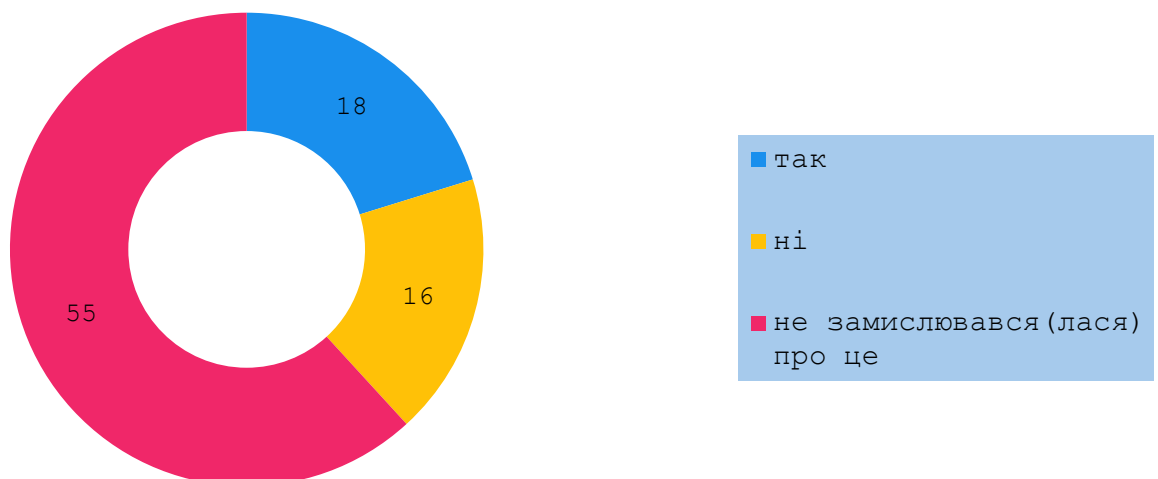
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	хлопці	84	82.4%
2	дівчата	18	17.6%

8. Хто найчастіше, на твою думку, є агресорами? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

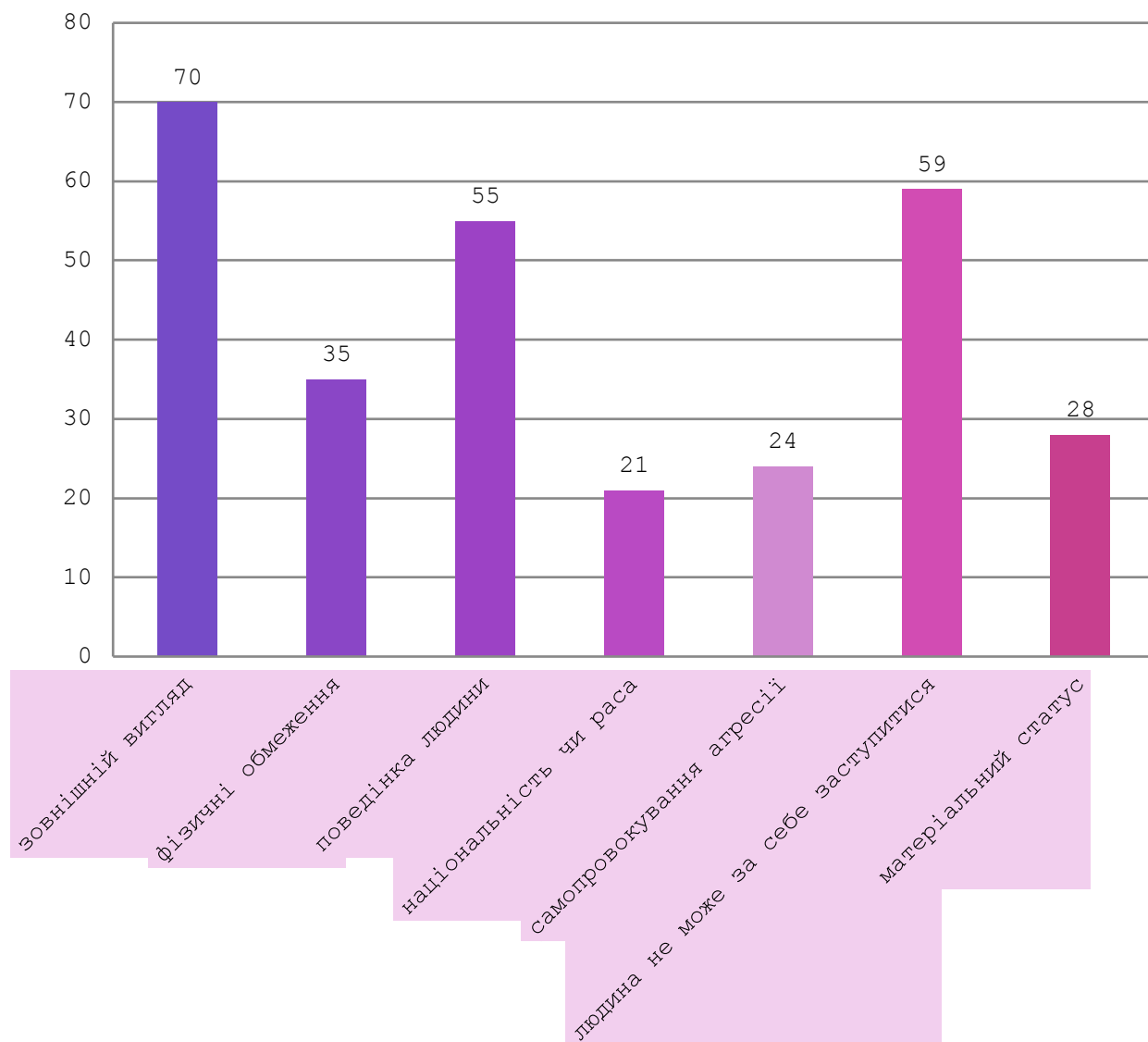
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	однолітки	43	26.9%
2	група однолітків	54	33.8%
3	старшокласник	25	15.6%
4	група старшокласників	38	23.8%

9. Чи вважаєте ви, що дорослі інколи недостатньо допомагають дітям, які є жертвами цькування?

	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	18	20.2%
2	ні	16	18%
3	не замислювався(лася) про це	55	61.8%

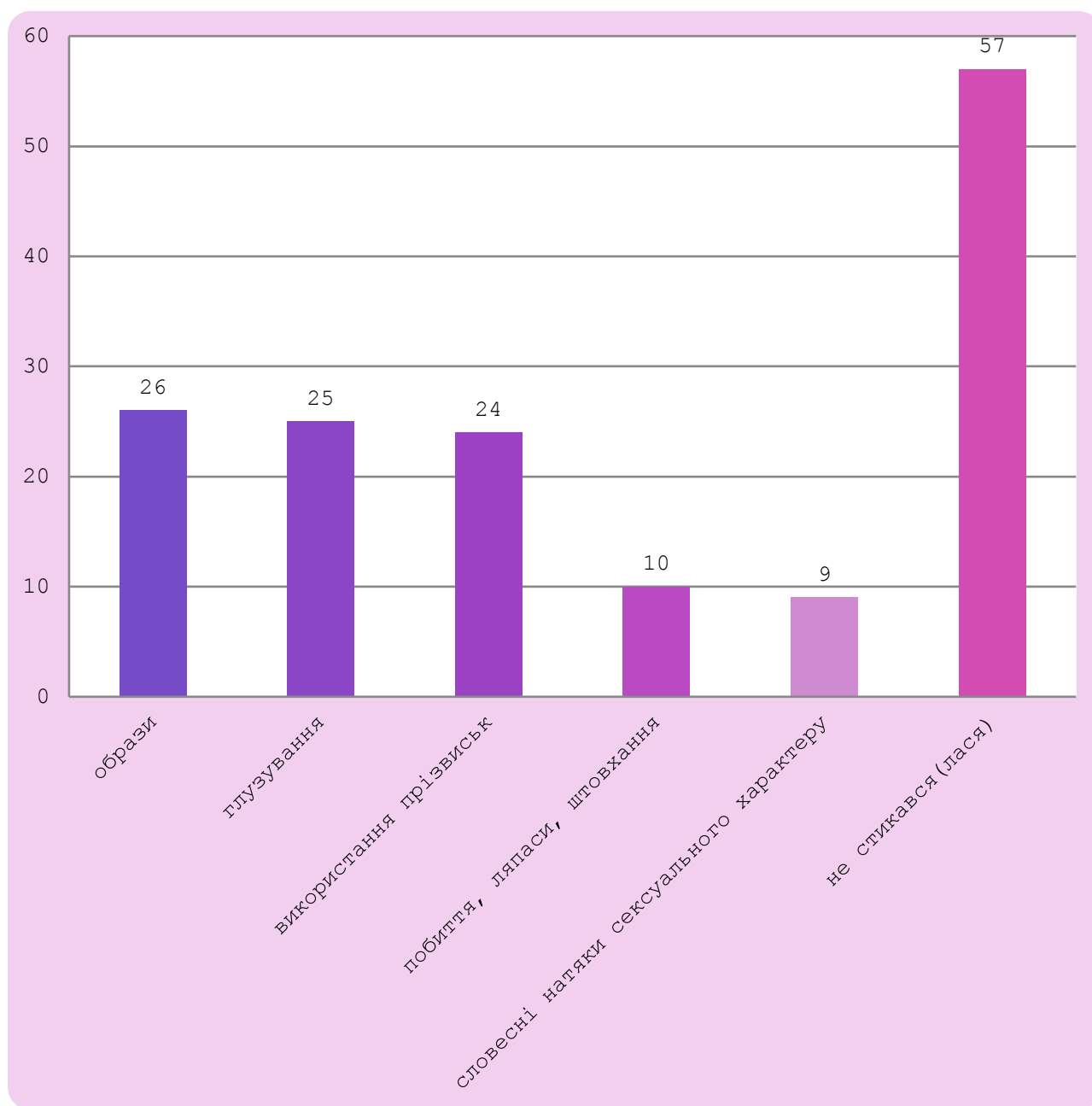
10. Які, на твій погляд, причини агресії, через які деякі учні стають жертвами знущань з боку інших школярів? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	зовнішній вигляд	70	24%
2	фізичні обмеження	35	12%
3	поведінка людини	55	18.8%
4	національність чи раса	21	7.2%
5	самопровокування агресії	24	8.2%
6	людина не може за себе заступитися	59	20.2%
7	матеріальний статус	28	9.6%

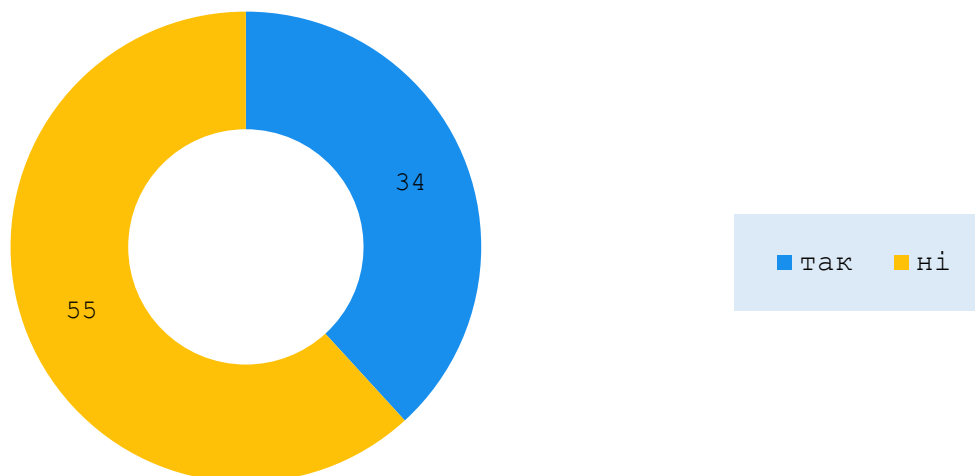
11. З якими приниженнями учень/учениця може зустрітися в школі?

(Можна обрати декілька варіантів відповіді)

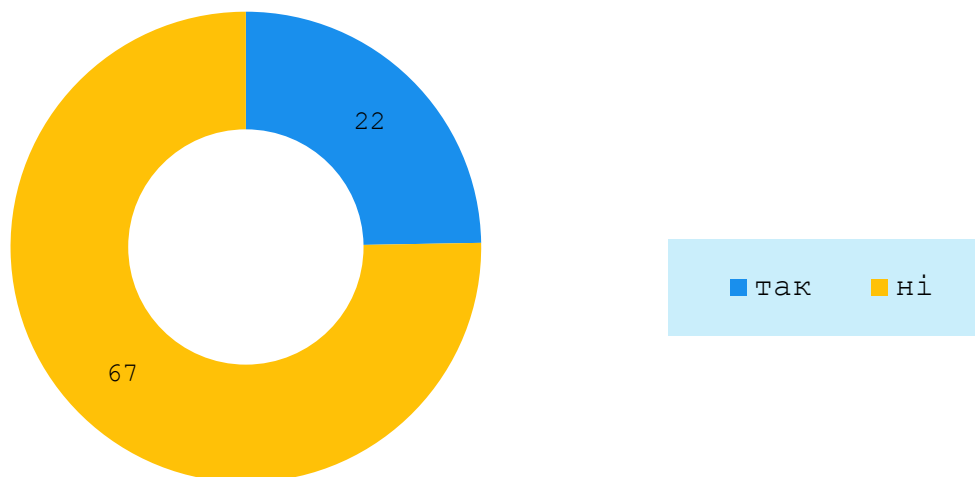
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	образи	26	17.2%
2	глузування	25	16.6%
3	використання прізвиськ	24	15.9%
4	побиття, ляпаси, штовхання	10	6.6%
5	словесні натяки сексуального характеру	9	6%
6	не стикався(лася)	57	37.7%

12. Чи спостерігається явище булінгу в вашій школі?

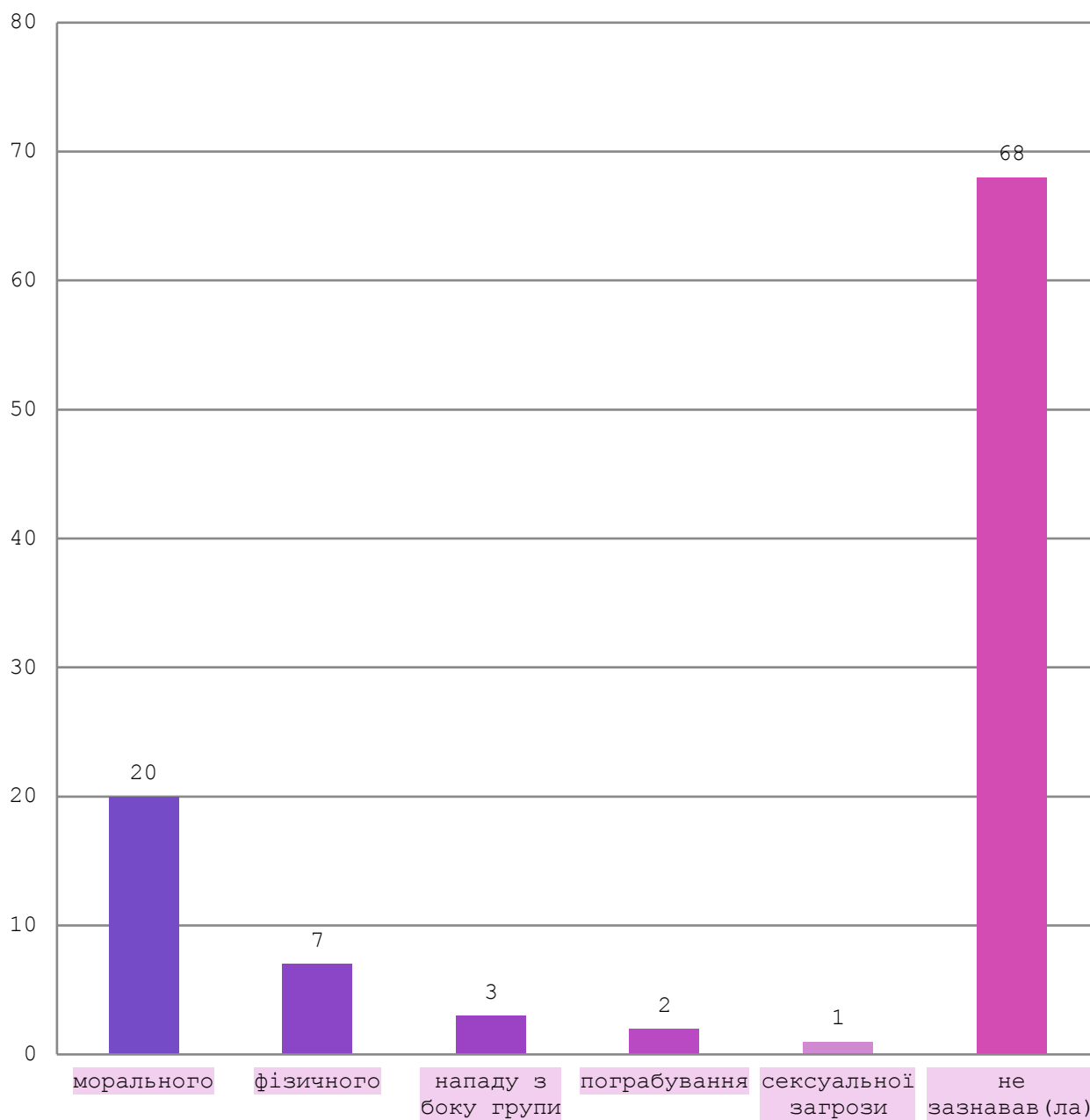
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	34	38.2%
2	ні	55	61.8%

13. Чи зазнавав(ла) ти приниження в школі?

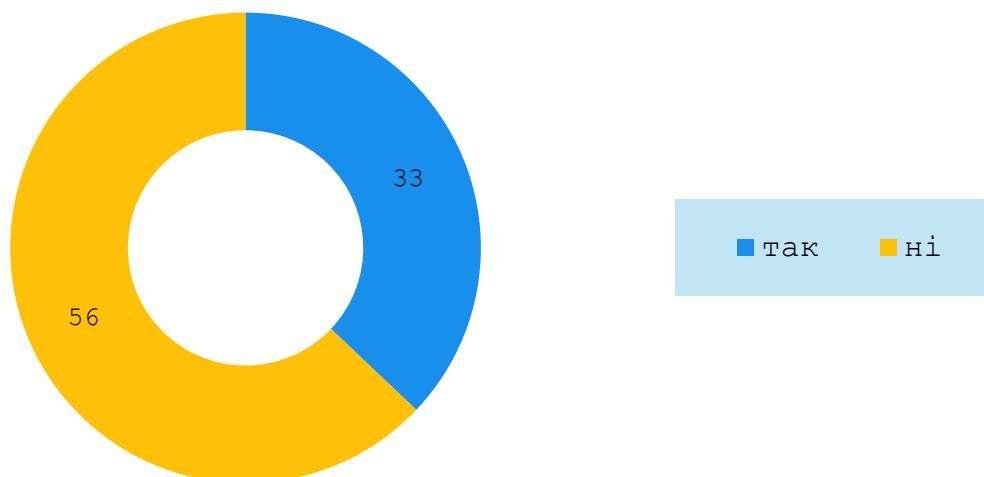
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	22	24.7%
2	ні	67	75.3%

14. Якщо зазнавав(ла), то якого? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

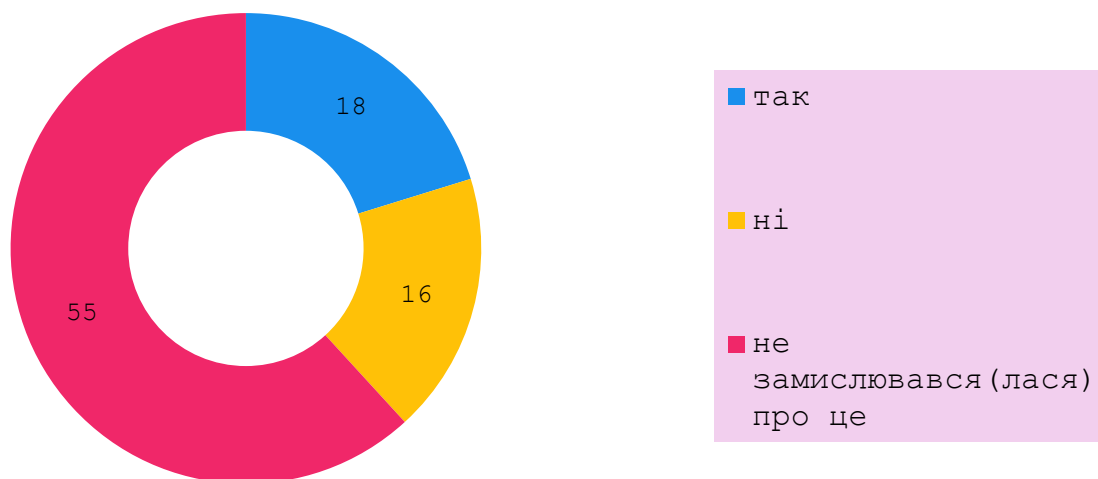
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	морального	20	19.8%
2	фізичного	7	6.9%
3	нападу з боку групи	3	3%
4	пограбування	2	2%
5	сексуальної загрози	1	1%
6	не зазнавав(ла)	68	67.3%

15. Чи був(ла) ти свідком чи жертвою булінгу?

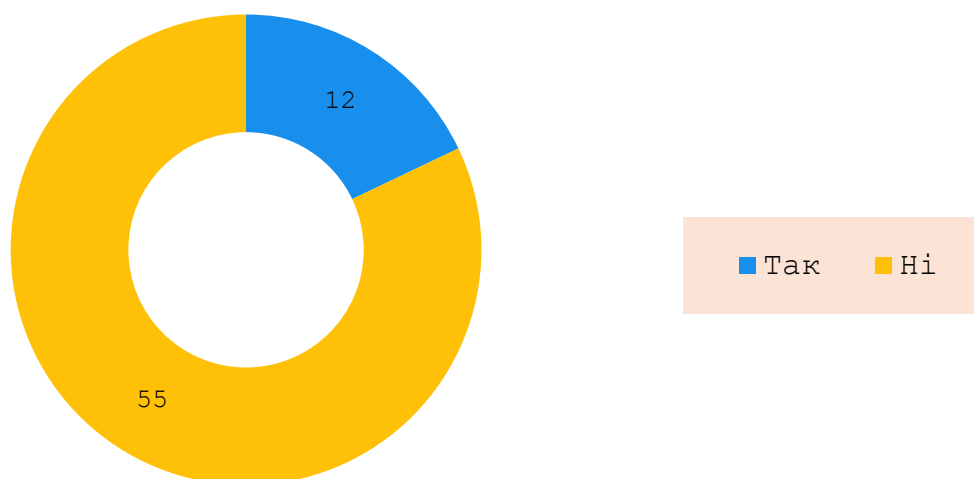
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	33	37.1%
2	ні	56	62.9%

16. Чи вважаєте ви, що дорослі інколи недостатньо допомагають дітям, які є жертвами цькування

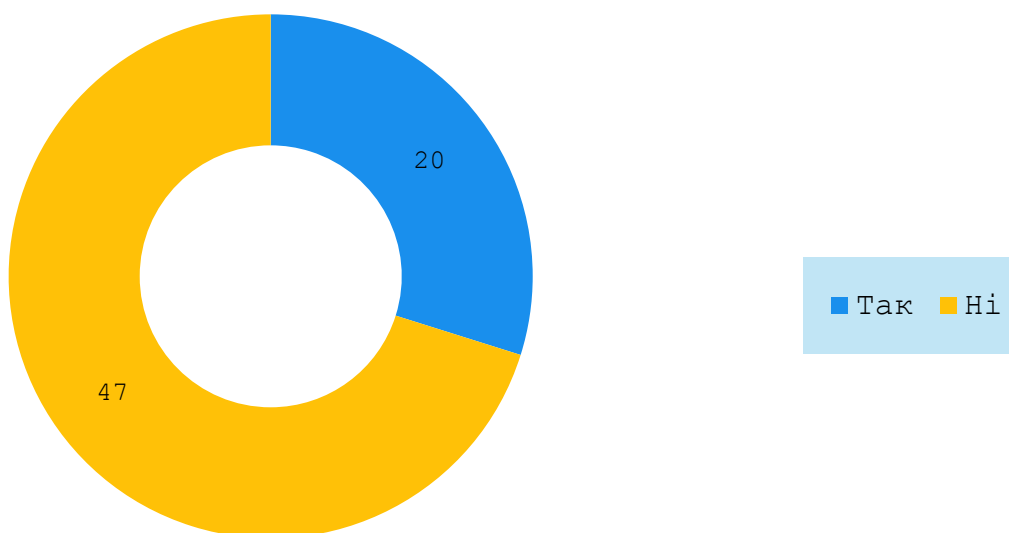
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	18	20.2%
2	ні	16	18%
3	не замислювався(лася) про це	55	61.8%

17. Чи зазнавав(ла) ти цькування в соціальних мережах?

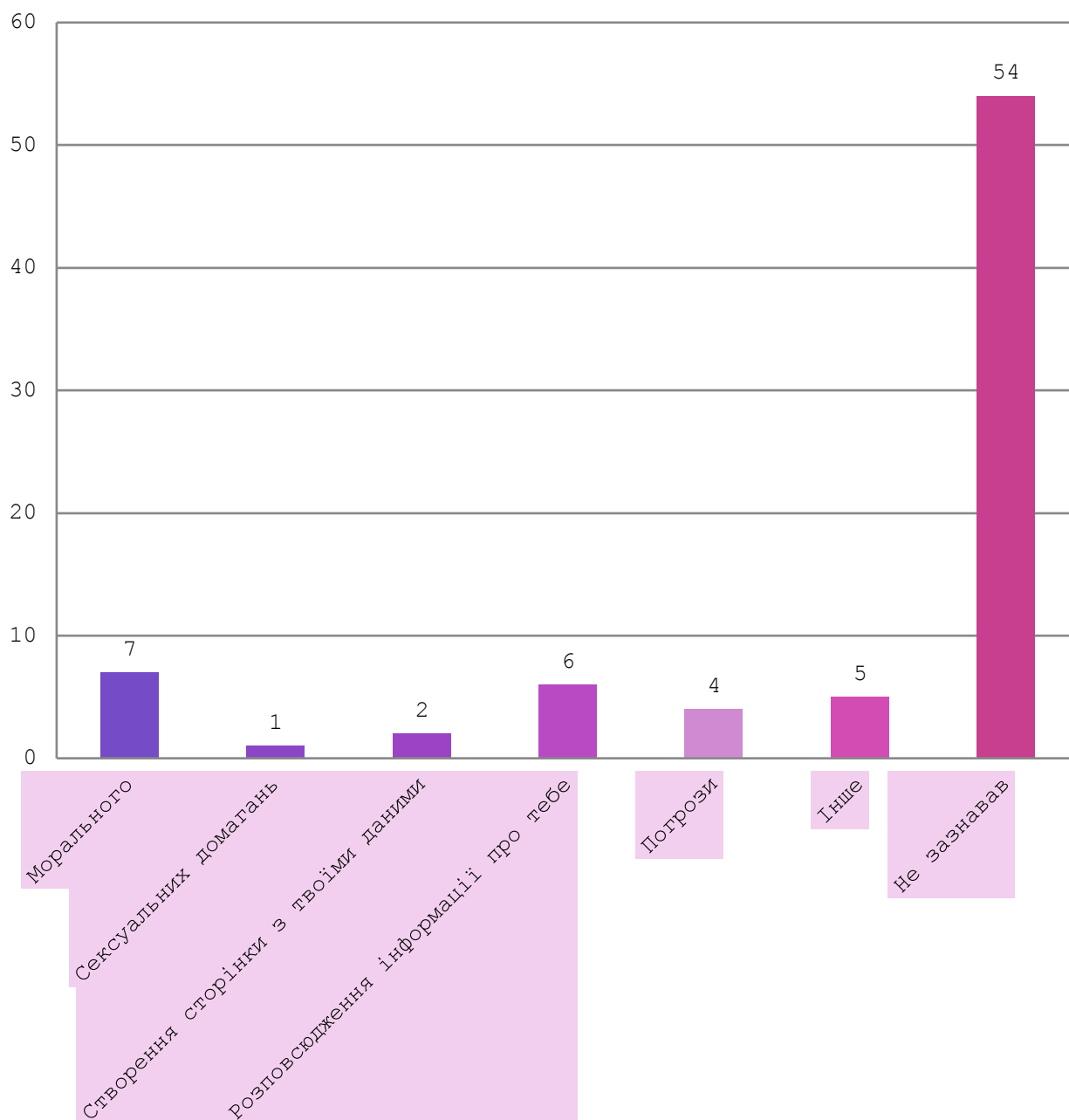
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Так	12	17.9%
2	Ні	55	82.1%

18. Чи знаєш ти про випадки кібербулінгу, які трапилися з твоїми друзями?

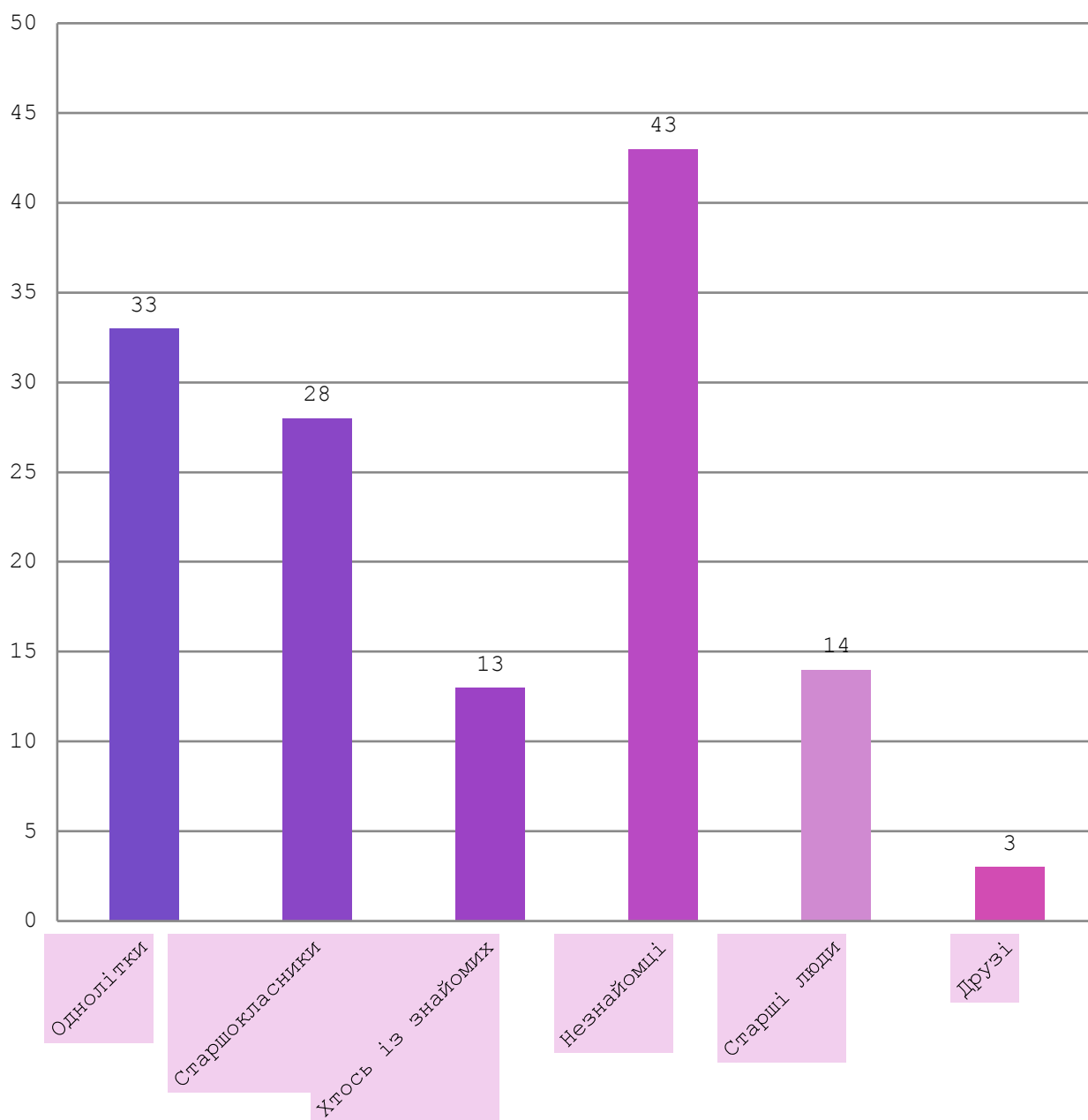
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Так	20	29.9%
2	Ні	47	70.1%

19. Якщо зазнавав(ла) кібербулінгу, то якого?

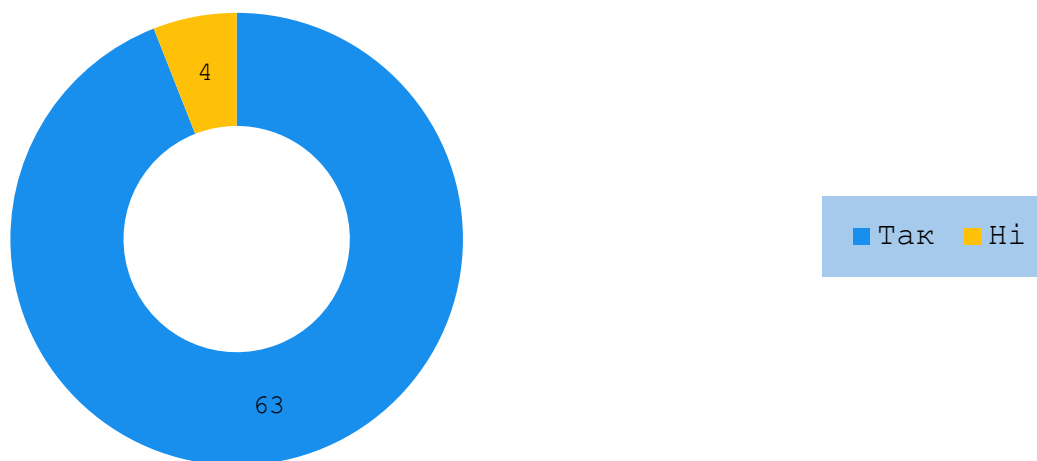
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Морального	7	8.9%
2	Сексуальних домагань	1	1.3%
3	Створення сторінки з твоїми даними	2	2.5%
4	Розповсюдження інформації про тебе	6	7.6%
5	Погрози	4	5.1%
6	Інше	5	6.3%
7	Не зазнавав	54	68.4%

20. Хто, на твою думку, найчастіше є агресором у віртуальному світі? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

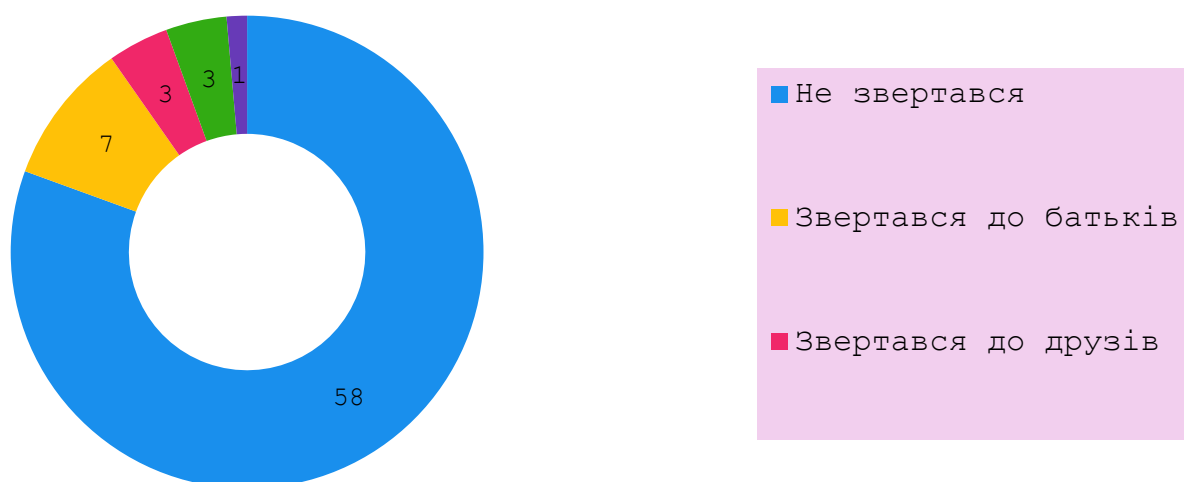
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Однолітки	33	24.6%
2	Старшокласники	28	20.9%
3	Хтось із знайомих	13	9.7%
4	Незнайомці	43	32.1%
5	Старші люди	14	10.4%
6	Друзі	3	2.2%

21. Чи знаєш ти правила користування Інтернетом?

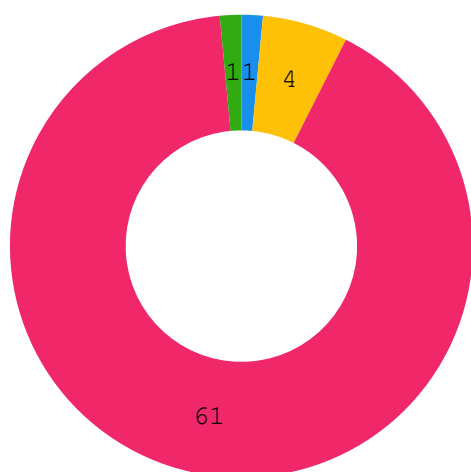
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Так	63	94%
2	Ні	4	6%

22. Чи зверталися ви за допомогою у випадках онлайн-цькувань (і до кого саме)?

	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Не звертався	58	80.6%
2	Звертався до батьків	7	9.7%
3	Звертався до друзів	3	4.2%
4	Звертався до вчителів	3	4.2%
5	Звертався до соціального педагога чи психолога	1	1.4%

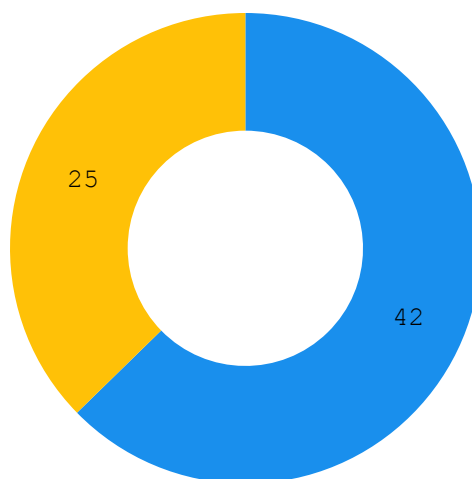
23. Як батьки реагують на твої проблеми?

- Не звертають уваги
- Відкладають вирішення проблеми на тебе
- Допомагають у вирішенні
- Вирішують проблему за тебе

	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Не звертають уваги	1	1.5%
2	Відкладають вирішення проблеми на тебе	4	6%
3	Допомагають у вирішенні	61	91%
4	Вирішують проблему за тебе	1	1.5%

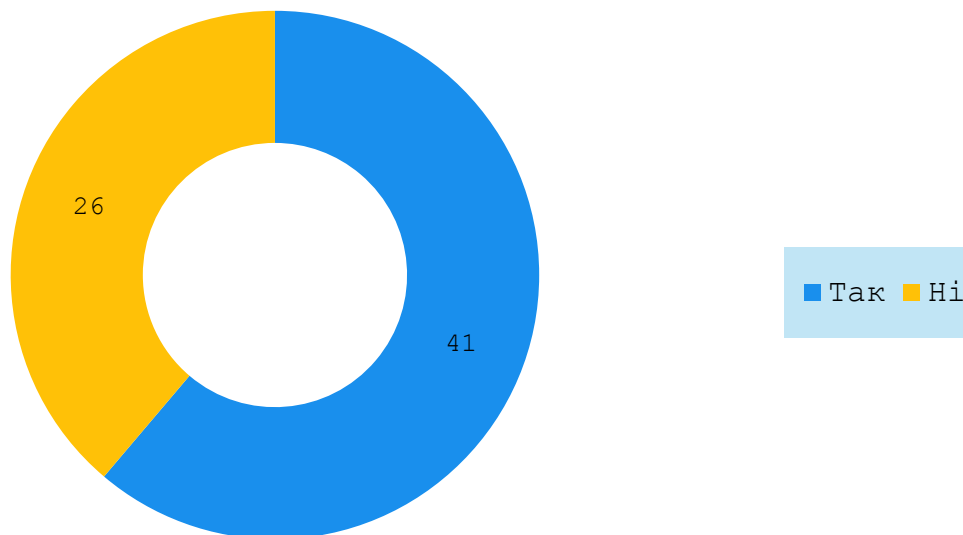
24. Чи цікавляться батьки тим, чим ти займаєшся в Інтернеті?

- Так
- Ні

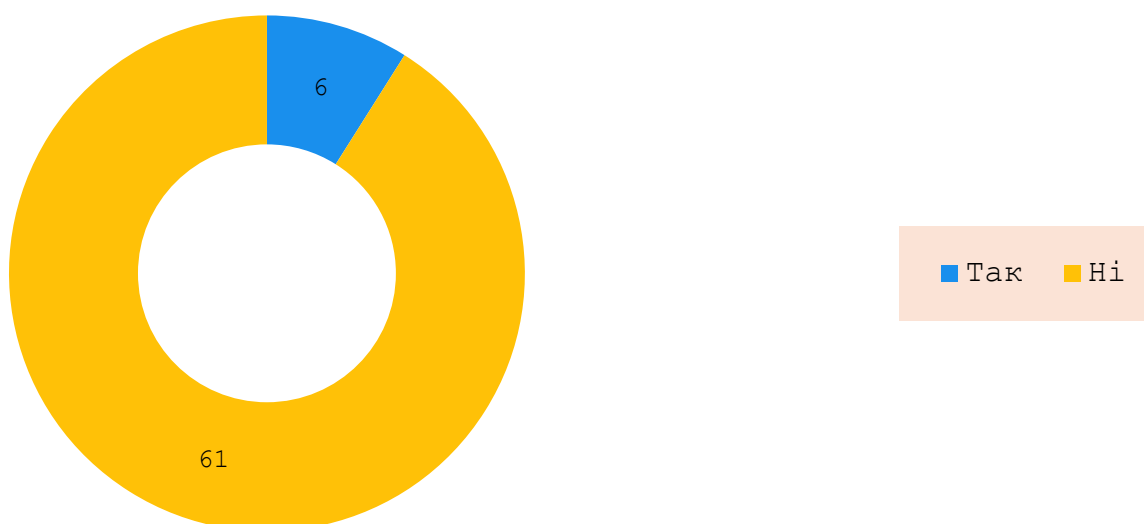
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Так	42	62.7%
2	Ні	25	37.3%

25. Чи обговорюєте ви вдома питання щодо соціальних мереж?

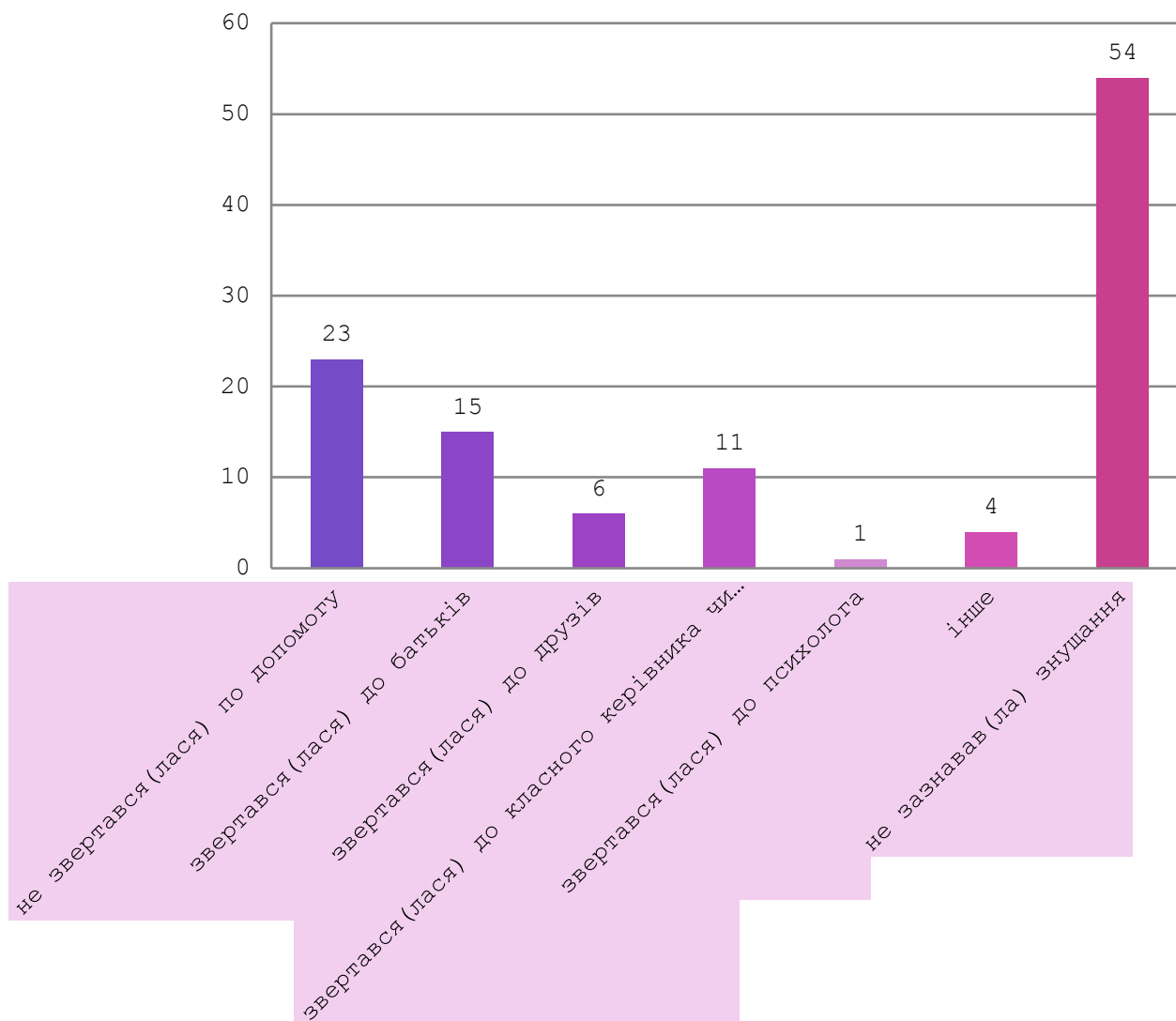
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Так	41	61.2%
2	Ні	26	38.8%

26. Чи намагався ти коли-небудь зашкодити комусь у просторі Інтернету?

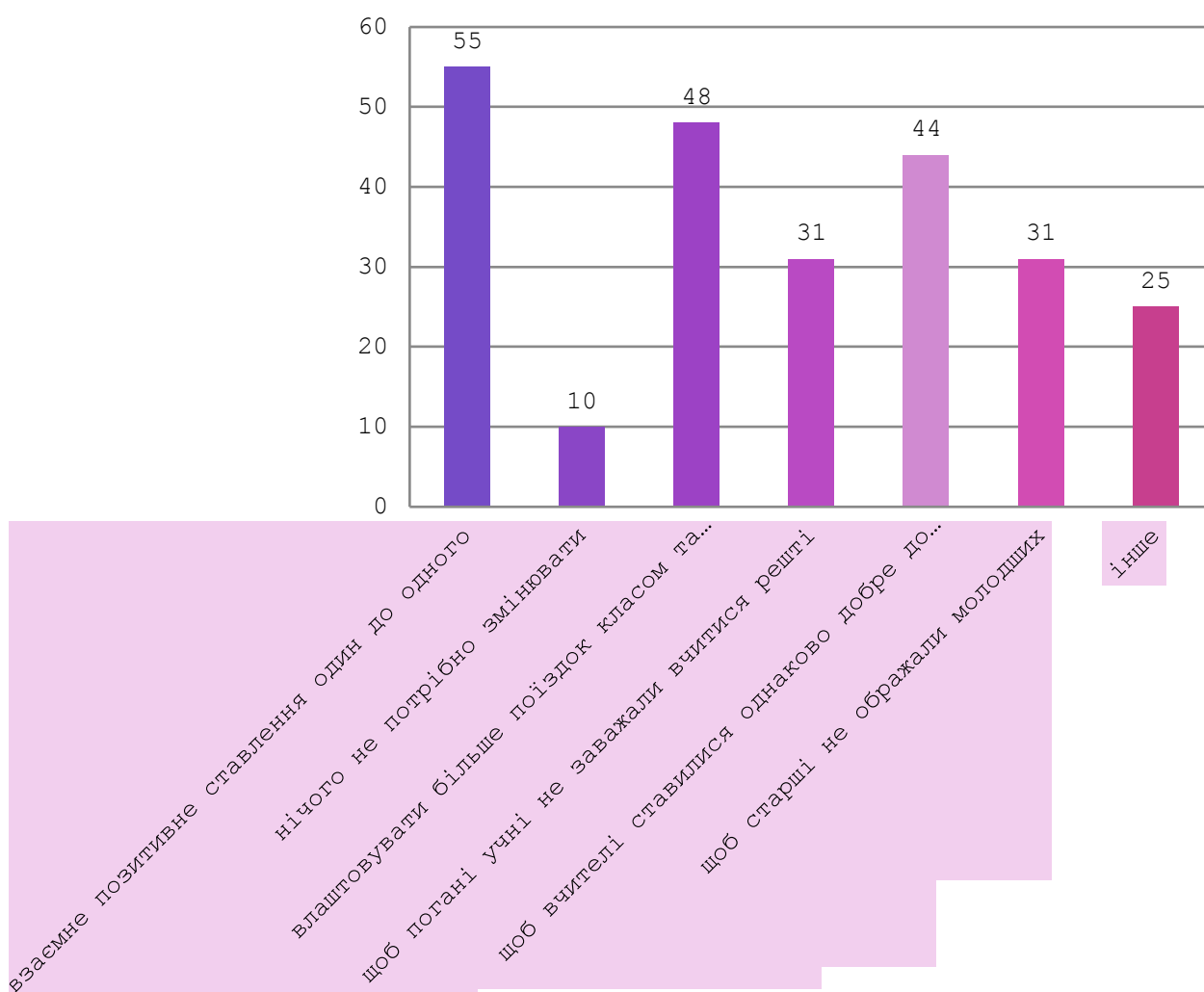
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Так	6	9%
2	Ні	61	91%

27. Чи зверталися ви по допомогу і до кого саме можна звернутись в разі конфліктів, цькувань тощо? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

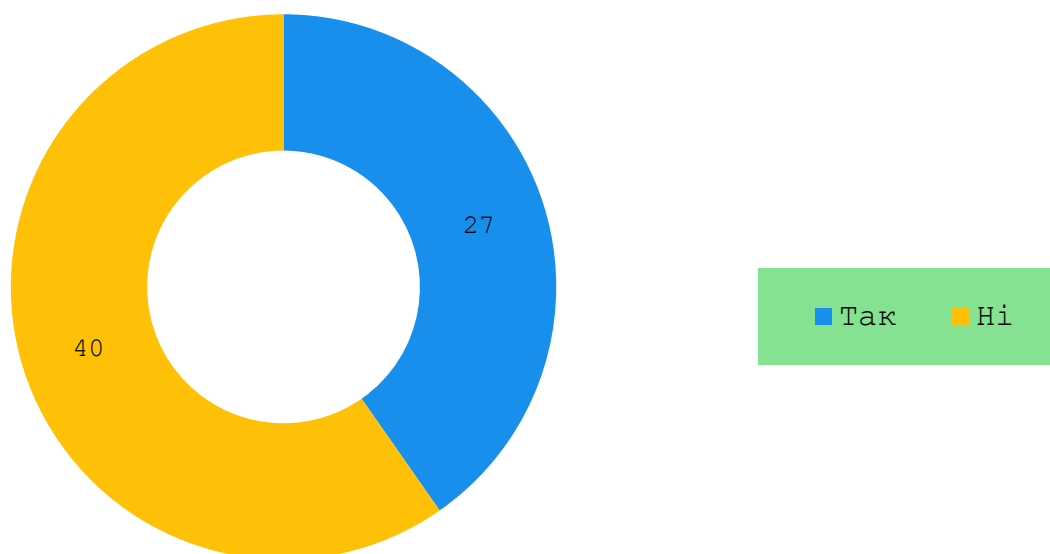
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	не звертався(лася) по допомогу	23	20.2%
2	звертався(лася) до батьків	15	13.2%
3	звертався(лася) до друзів	6	5.3%
4	звертався(лася) до класного керівника чи вчителів	11	9.6%
5	звертався(лася) до психолога	1	0.9%
6	інше	4	3.5%
7	не зазнавав(ла) знущання	54	47.4%

28. Що можна зробити для покращення стосунків у школі? (Можна обрати декілька варіантів відповіді)

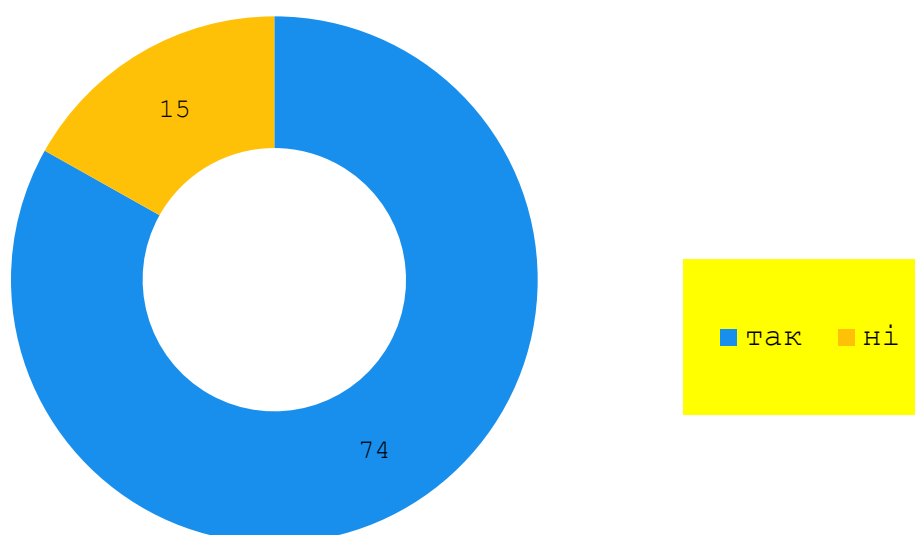
	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	взаємне позитивне ставлення один до одного	55	22.5%
2	нічого не потрібно змінювати	10	4.1%
3	влаштувати більше поїздок класом та більше спілкуватися між собою	48	19.7%
4	щоб погані учні не заважали вчитися решті	31	12.7%
5	щоб вчителі ставилися однаково добре до всіх учнів	44	18%
6	щоб старші не ображали молодших	31	12.7%
7	інше	25	10.2%

29. Чи хотів би ти дізнатися більше про те, як вберегти себе від кібербулінгу?

	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	Так	27	40.3%
2	Ні	40	59.7%

30. Чи знаєте ви, що в Україні діє Закон, який захищає дітей від булінгу?

	Варіанти	Відповіді	Відсоток (%)
1	так	74	83.1%

2	ні	15	16.9%
---	----	----	-------

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ / Психологічний висновок за результатами анкетування учнів

Проведене анкетування серед 3-х гімназійних класів Львівської гімназії «Євшан», в якому взяли участь 89 учень (45 дівчат та 44 хлопці) віком 11 – 13 років, що дозволило отримати репрезентативні дані щодо обізнаності учнів з проблемою насильства та булінгу, а також їх особистого досвіду зіткнення з цими явищами, а також про певні тенденції у сприйнятті учнями явищ цькування та насильства у віртуальному просторі. Анкетування виявило значний рівень обізнаності щодо насильства та булінгу, проте свідчить про наявність певних проблем у шкільному середовищі. Більшість респондентів (96.6%) знають, що таке насильство, а 98.9% – що таке булінг. Водночас, майже половина опитаних (40.4%) вагається з відповіддю щодо присутності насильства у школі, що може свідчити про невизначеність критеріїв оцінки або небажання ідентифікувати негативні явища.

Досить тривожним є факт, що 24.7% учнів зазнавали принижень у школі, переважно морального характеру (19.8%), а також словесних образ (17.2%), глузувань (16.6%) та використання прізвиськ (15.9%). Місцями, де найчастіше фіксуються прояви булінгу, учні називають шкільний коридор (31.6%), туалети та територію за школою (24.9% та 24.3% відповідно). Агресорами, за даними опитування, найчастіше виступають однолітки, або групи однолітків (33.8%), а також старшокласники (23.8%). Загалом, 82.4% опитаних вважають, що агресорами є хлопці, що може свідчити про певні гендерні стереотипи, або реальні тенденції. Що стосується проблематики кібербулінгу та насильства у шкільному середовищі: аналіз відповідей свідчить про неоднозначну ситуацію. Зокрема, 17,9% респондентів повідомили про досвід цькування в соціальних мережах, при цьому переважна більшість випадків (68,4%) була класифікована як "Не зазнавав". Серед тих, хто зазнав кібербулінгу, найчастіше відзначається моральне цькування (8,9%) та розповсюдження інформації (7,6%), а також погрози (5,1%). Це вказує на існування проблеми, хоча й не в вражаючому масштабі.

Причинами, через які учні стають жертвами, найчастіше називають зовнішній вигляд (24%), нездатність за себе заступитися (20.2%) та особливості поведінки (18.8%). Це підкреслює важливість роботи з самооцінкою та навичками самозахисту.

Понад половини респондентів (61.8%) не замислювалися над тим, чи дорослі недостатньо допомагають жертвам цькування, хоча 20.2% вважають, що допомога недостатня. Це вказує на потребу підвищення рівня обізнаності учнів щодо доступних механізмів захисту та підтримки. При цьому, більшість опитаних (83.1%) знають про існування законодавства, яке захищає дітей від булінгу.

Позитивним є високий рівень обізнаності учнів про правила користування Інтернетом (94%) та той факт, що 61,2% обговорюють питання, пов'язані з соціальними мережами вдома, а 62,7% батьків цікавляться онлайн-діяльністю дітей. Кількість учнів, які намагалися комусь нашкодити в Інтернеті, складає лише 9%. Водночас, 40,3% учнів виявили бажання дізнатися більше про те, як уберегти себе від кібербулінгу, що вказує на актуальність та потребу у посиленні просвітницької роботи.

Найбільш бажаними заходами для покращення стосунків у школі учні вважають взаємне позитивне ставлення (22.5%), більше спільних заходів та спілкування (19.7%), а також справедливе ставлення з боку вчителів (18%). Це свідчить про прагнення учнів до створення дружньої та безпечної атмосфери.

Рекомендації

Для соціально-психологічної служби закладу:

Необхідно активізувати роботу з профілактики булінгу та насильства, зокрема, шляхом проведення тренінгів, спрямованих на розвиток навичок емпатії, емоційної регуляції, ефективної комунікації та конструктивного вирішення конфліктів. Важливо проводити індивідуальні консультації для учнів, які зазнавали принижень, або були свідками булінгу, надавати їм психологічну підтримку та допомогу у формуванні стратегій самозахисту. Слід також розробити та впровадити системну програму роботи з учнями, які проявляють агресивну поведінку, з метою корекції їхніх деструктивних форм взаємодії. Важливо продовжувати інформаційно-просвітницьку діяльність серед учнів щодо видів насильства, його наслідків та шляхів отримання допомоги, а також законодавчого захисту від булінгу.

Для класного керівника:

Необхідно створити атмосферу довіри та безпеки в класі, де кожен учень почуватиметься захищеним та матиме можливість вільно висловлювати свої почуття та проблеми. Регулярно проводити тематичні години спілкування, присвячені питанням взаємоповаги, толерантності, етики спілкування та попередження булінгу. Важливо уважно спостерігати за міжособистісними стосунками в колективі, виявляти ознаки конфліктів чи принижень на ранніх стадіях та своєчасно вживати заходів для їх вирішення. Сприяти залученню учнів до спільних позакласних заходів, спрямованих на згуртування колективу та розвиток позитивних форм взаємодії. Налагоджувати тісну співпрацю з батьками, інформувати їх про стан справ у класі та спільними зусиллями працювати над вирішенням проблем.

Для батьків:

Важливо приділяти увагу розвитку емоційного інтелекту дитини, навчати її розпізнавати власні емоції та емоції інших, а також конструктивно їх виражати. Необхідно формувати у дитини навички самозахисту, вчити її відстоювати свої кордони, говорити "ні" та звертатися за допомогою у разі небезпеки. Слід підтримувати відкритий діалог з дитиною, бути готовим вислухати її проблеми без засудження та надавати безумовну підтримку. Необхідно звертати увагу на поведінку дитини, її самопочуття та соціальні контакти, щоб вчасно виявити ознаки того, що вона стала жертвою або свідком булінгу. Також необхідно підвищити увагу до онлайн-активності своїх дітей, цікавитися їхнім життям у соціальних мережах, спілкуватися щодо правил безпечної поведінки в Інтернеті та можливих загроз. Важливо створити довірливі стосунки, щоб діти не боялися звертатися за допомогою у разі виникнення проблем. Рекомендується обговорювати з дітьми етичні норми спілкування в мережі, формувати критичне мислення щодо інформації, яку вони отримують, та пояснювати потенційні наслідки агресивної поведінки в Інтернеті. Важливо бути готовими надати емоційну підтримку та допомогу у вирішенні складних ситуацій, що виникають у віртуальному просторі.

Для педагогів закладу:

Необхідно створювати сприятливий емоційний клімат на уроках, сприяти розвитку взаємоповаги та толерантності між учнями. Важливо демонструвати нейтральне та справедливе ставлення до всіх учнів, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей. Педагогам слід бути уважними до поведінки учнів, звертати увагу на ознаки приниження, ізоляції чи агресії, та своєчасно реагувати на подібні ситуації. Необхідно активно впроваджувати профілактичні заходи щодо булінгу, включаючи обговорення цієї теми на уроках, використання відповідних навчальних матеріалів та створення безпечного простору

для учнів. Важливо налагоджувати співпрацю з психологічною службою закладу та класними керівниками для комплексного вирішення проблем, пов'язаних з булінгом та насильством.

Соціальний педагог _____ МИКОЛІВ Олександра